

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU**

RGD.61-43/08/IW

Gdańsk, 07 października 2008r.

DECYZJA NR RGD. 48/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcom: Marii Wójcik - Plata i Eugeniuszowi Plata prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku – działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tych przedsiębiorców **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów** polegającej na stosowaniu następujących postanowień wzorca *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.):

1. § 4 pkt. 2 o treści: *„Czesne jest płatne miesięcznie do 5 dnia każdego miesiąca: (...)*
2. *W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci karę umowną w wysokości 1 zł za każdy dzień zwłoki po 5- tym danego miesiąca płatności.”*
2. § 8 o treści: *„Usługobiorca przyjmuje do akceptującej wiadomości, iż Usługodawca odstąpi od niniejszej umowy, jeżeli Usługobiorca nie wniesie w ciągu kolejnego miesiąca opłaty za świadczone usługi przez Usługodawcę.”*

i przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorców do zaniechania zarzucanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez usunięcie ze wzorca umowy kwestionowanych postanowień umownych oraz wprowadzenie stosownych aneksów do umów obowiązujących, nakłada się na przedsiębiorców: Marię Wójcik - Plata i Eugeniusza Plata prowadzących Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji poprzez:

- a) wprowadzenie zmian we wzorcu *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* zgodnie z przyjętym zobowiązaniem

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL./FAX (058) 346-29-32, 346-29-33, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

wiązaniem, wyrażonym w piśmie z dnia 1 i 9 września 2008 r. w zakresie objętym zarzutem w niniejszym postępowaniu, oraz

b) wycofanie, z istniejących w obrocie prawnym umów postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów poprzez aneksowanie tych umów.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - nakłada się na przedsiębiorców: Marię Wójcik - Plata i Eugeniusza Plata prowadzących Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku obowiązek przekazania informacji o realizacji przyjętego zobowiązania oraz doręczenia dowodów na okoliczność zawarcia nowych umów według nowo opracowanego wzorca umowy załączonego do pisma z dnia 1 września 2008 r. oraz zakończenia procesu aneksowania umów zawartych według kwestionowanego wzorca w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W I kwartale 2008 r. przeprowadzono postępowanie wyjaśniające mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez przedszkola niepubliczne, działające na terenie województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego, pod kątem zgodności postanowień zawartych w tych wzorcach z przepisami Kodeksu cywilnego, z uwzględnieniem klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W ramach postępowania wyjaśniającego dokonano m.in. analizy wzorca umowy o nazwie: *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* stosowanego przez przedsiębiorców: Panią Marię Wójcik - Plata i na Pana Eugeniusza Plata prowadzących Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku. Kontrola ww. dokumentu wykazała, że niektóre z zawartych w nim zapisów mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów, w związku ze stosowaniem postanowień umownych uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „SOKiK”, za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „Rejestrem”.

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, postanowieniem nr 196 z dnia 22 kwietnia 2008 r., zmienionym następnie postanowieniami nr 362 z dnia 22 lipca 2008 r. i nr 464 z dnia 15 września 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu” lub „Prezesem UOKiK”, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez przedsiębiorców: Panią Marię Wójcik - Plata i na Pana Eugeniusza Plata prowadzących Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku, zwanych dalej „Przedsiębiorcami” lub „Przedszkolem”, praktyk określonych w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu *Umowy*

Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c. następujących postanowień:

1. § 4 pkt. 2 o treści: *„Czesne jest płatne miesięcznie do 5 dnia każdego miesiąca: (...)*
 2. *W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci karę umowną w wysokości 1 zł za każdy dzień zwłoki po 5- tym danego miesiąca płatności.”*
2. § 8 o treści: *„Usługobiorca przyjmuje do akceptującej wiadomości, iż Usługodawca odstąpi od niniejszej umowy, jeżeli Usługobiorca nie wniesie w ciągu kolejnego miesiąca opłaty za świadczone usługi przez Usługodawcę.”*

Przedsiębiorca, po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania, do pism z dnia 12 maja 2008 r. i z dnia 1 września 2008 załączył nowo opracowany wzorec umowy. Natomiast w piśmie z dnia 9 września 2008 r. oświadczył, że wprowadzenie nowego wzorca umowy planuje od 15 września 2008 r., a aneksowanie umów do 15 października 2008 r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

System oświaty w Polsce obejmuje – zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm) – przedszkola, które mogą być zarówno placówkami publicznymi, jak i niepublicznymi (art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Z kolei, jak głosi preambuła do wymienionej ustawy o systemie oświaty, *„oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa”*. Świadczenie przez przedszkola edukacji w ramach systemu oświaty jest zatem usługą o charakterze użyteczności publicznej, co potwierdza również wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m. in., iż przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095), a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Przedsiębiorcy Pani Marii Wójcik - Plata i Panu Eugeniuszowi Plata prowadzących Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” w Gdańsku, które zostało w dniu 23 marca 2006 r. wpisane do ewidencji szkół niepublicznych Gminy Miasta Gdańska pod numerem 170/P/06, jako osoby fizyczne świadczące usługi edukacyjne o charakterze użyteczności publicznej, są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zasady działania Przedszkola „Morenowy Raj” zostały określone w opracowanym Statucie Przedszkola, w którym zamieszczono m.in. postanowienia regulujące wzajemne prawa i obowiązki: prowadzącego Przedszkole i jego pracowników, a także konsumentów korzystających z usług Przedszkola.

W ramach prowadzonej działalności ww. Przedsiębiorcy zawierają z konsumentami umowy określające zasady świadczenia usług dydaktycznych i opiekuńczo – wychowawczych.

Wszczynając postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Prezes Urzędu zakwestionował postanowienia wzorca umowy o następującej treści:

1. § 4 pkt. 2 o treści: *„Czesne jest płatne miesięcznie do 5 dnia każdego miesiąca: (...)*
2. *W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci karę umowną w wysokości 1 zł za każdy dzień zwłoki po 5- tym danego miesiąca płatności.”*
2. § 8 o treści: *„Usługobiorca przyjmuje do akceptującej wiadomości, iż Usługodawca odstąpi od niniejszej umowy, jeżeli Usługobiorca nie wniesie w ciągu kolejnego miesiąca opłaty za świadczone usługi przez Usługodawcę.”*

uznając je za tożsame z postanowieniami wpisanymi do Rejestru pod następującymi pozycjami:

- Poz. 726. *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04).
- Poz. 791: *„W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 13 kwietnia 2006 r., sygn. akt: XVII Amc 38/05).
- Poz. 1016: *„W przypadku nie wywiązania się słuchacza z warunków określonych w § 4 pkt 1 dot. terminu płatności Szkoła może obciążyć słuchacza opłatą w wysokości 1 PLN za każdy dzień zwłoki do momentu dokonania zaległej wpłaty”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt: XVII Amc 135/05).
- Poz. 1198: *„Słuchacz zobowiązany jest do opłacenia kursu w wyznaczonych przez Organizatora terminach. Nieopłacenie raty w wyznaczonym terminie powoduje skreślenie z listy uczestników kursu, utratę prawa do rabatu za kontynuację w przyszłości oraz naliczenie kary umownej w wysokości 0,5 % należnej kwoty za każdy dzień zwłoki”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 18 maja 2006 r. sygn. akt XVII Amc 64/05).

Zgodnie z projektem nowo opracowanego wzorca umowy Przedsiębiorca odstąpił od stosowania postanowień § 4 pkt 2 oraz zmienił treść § 8 w następujący sposób: *„Usługobiorca przyjmuje do akceptującej wiadomości, iż Usługodawca odstąpi od niniejszej umowy, jeżeli Usługobiorca nie wniesie w ciągu kolejnego miesiąca opłaty za świadczone usługi przez Usługodawcę, mimo przesłania pisemnego ponaglenia do uregulowania opłat.”*

Tak więc w nowo opracowanym wzorcu umowy:

- odstąpiono od powiększania czesnego, uiszczanego przez rodziców/opiekunów z opóźnieniem, o 1 zł za każdy dzień zwłoki,
- wprowadzono zapis, który przewiduje, w przypadku nie wywiązania się przez konsumenta z obowiązku terminowego uiszczania czesnego, możliwość rozwiąza-

nia przez Przedszkole umowy po uprzednim pisemnym ponagleniu rodziców/opiekunów do uregulowania opłat.

Ponadto wprowadzenie nowego wzorca umowy planuje się od 15 września 2008 r., a aneksowanie umów do 15 października 2008 r.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis ustawy zawiera w pkt 1-3 przykładowe wyliczenie praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten nawiązuje do stosowania klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji oraz szeroko ujmowanego prawa konsumenta do informacji.

„Zbiorowe interesy konsumentów” to prawa nieograniczonej liczby konsumentów. Nie stanowią one przy tym sumy indywidualnych interesów dającej się określić, nawet licznej, grupy konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

W uchwale 7 sędziów z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a¹ „...*jest stosowanie identycznej klauzuli jak wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...).*” Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu, Sąd Najwyższy podkreślił, że „...*praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*”

¹ W obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował praktykę polegającą na stosowaniu w obrocie konsumenckim wzorca umowy, w którym zawarte zostały postanowienia o treści tożsamej z klauzulami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Po pierwsze, zakwestionowane zostało m.in. postanowienie § 4 pkt 2 wzorca *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* uprawniające do powiększania chesnego, uiszczanego przez rodziców/opiekunów z opóźnieniem, o karę umowną w wysokości 1 zł za każdy dzień zwłoki. Chociaż kwestionowane postanowienia określa dodatkową opłatę pobieraną za opóźnienie w płatności chesnego jako karę umowną, to w opinii Prezesa UOKiK nie można przypisać jej charakteru kary umownej, ponieważ zgodnie z art. 483 § 1 *Kodeksu cywilnego*, będącego podstawą do zastosowania kary umownej, przewiduje się jej zastrzeżenie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Zastrzeżona w ww. postanowieniu § 4 pkt 2 „kara umowna” w opinii Prezesa Urzędu - stanowi w istocie odsetki za zwłokę w wykonaniu zobowiązania pieniężnego.

Zgodnie z art. 359 § 2¹ *k.c.* „maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne)”. Obecnie wskaźnik ten wynosi 7,50 %, w 2007 r. kształtował się na poziomie od 5,75 proc. do 6,7 proc.² Tym samym maksymalne odsetki ustawowe nie mogą aktualnie przekraczać poziomu 30 % (4 x 7,50 %) w skali roku. Należy ponadto zaznaczyć, że zgodnie z art. 359 § 2² *k.c.*, „jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne”. Natomiast w myśl przepisów art. 359 § 2³ *k.c.* – „postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (...). W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy”.

Zdaniem Prezesa Urzędu, określenie odsetek umownych na poziomie 1zł za każdy dzień zwłoki powoduje, że będą one znacznie wyższe od obowiązującej stawki odsetek ustawowych, w tym również odsetek maksymalnych, przewidzianych w przepisach *Kodeksu cywilnego*.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienia to jest tożsame m.in. z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi w pozycjach m.in.: 791, 1016 i 1198 rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 21 listopada 2006 r. (sygn. akt: XVII Amc 135/05) - uznał za niedozwolone postanowienie umowne klauzulę, o następującej treści: „*W przypadku nie wywiązania się słuchacza z warunków określonych*

² Por. na: <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/Dzienne/Stopy.htm>.

w § 4 pkt 1 dot. terminu płatności Szkoła może obciążyć słuchacza opłatą w wysokości 1 PLN za każdy dzień zwłoki do momentu dokonania zaległej wpłaty.' (poz. 1016 rejestru).

Również postanowienie przewidujące jeszcze niższe odsetki umowne uznano za niedozwolone wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2006 r. (sygn. akt: XVII Amc 38/05). Po uprawomocnieniu się tego orzeczenia SOKiK, pod pozycją 791 Rejestru wpisano postanowienie o następującej treści: „W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki”. W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku podkreślono, że - zgodnie z art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego - niedozwolone są postanowienia umowne, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Taki charakter mają zdaniem Sądu postanowienia ustalające odsetki w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki, które są rażąco wygórowane.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 18 maja 2006 r., sygn. akt XVII AmC 64/05, SOKiK uznał, że postanowienie wzorca umownego o treści „Słuchacz zobowiązany jest do opłacenia kursu w wyznaczonych przez Organizatora terminach. Nieopłacenie raty w wyznaczonym terminie powoduje skreślenie z listy uczestników kursu, utratę prawa do rabatu za kontynuację w przyszłości oraz naliczenie kary umownej w wysokości 0,5 % należnej kwoty za każdy dzień zwłoki” (poz. 1198 rejestru), z uwagi na sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumentów, poprzez spełnienie przesłanek art. 385¹ § 1 kc i art. 385³ pkt 17 kc stanowią niedozwolone postanowienie umowne.

Tak więc, za wykazane i udowodnione uznać należy, iż kwestionowane postanowienie § 4 pkt 2 stosowanego wzorca umowy mieści się w hipotezach klauzul 791, 1016 i 1198 wpisanych do Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

Po wtóre wyniki porównania treści § 8 wzorca *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* z treścią klauzuli wpisanej na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04 do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 726 o treści: „Niewspowiedliwe zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.” wskazują na identyczność skutków wywoływanych przez te uregulowania, których nie niweluje odrębność sformułowań.

W uzasadnieniu przywołanego wyroku SOKiK stwierdził, że zapis o treści „Niewspowiedliwe zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów” narusza dobre obyczaje i interesy konsumentów tj. art. 385¹ kc.

Art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument jako słabsza strona stosunku prawnego stając wobec przedsiębiorcy – profesjonalisty podlega szczególnej ochronie. W szczególności naruszają w sposób rażący interesy konsumentów działania przedsiębiorcy sprzeczne z przepisami prawa. Art. 491 § 1 kc stanowi, że gdy jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zaznaczeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Chociaż powyższy przepis posiada charakter dyspozytywny, tzn. zależny od woli stron to jego treść jest powszechnie stosowana w obrocie gospodarczym i stanowi jeden z jego dobrych obyczajów. Powyższe potwierdza również choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w

Katowicach z dnia 5 stycznia 2000 r. (sygn. akt IAcA 817/99), w którym sąd orzekł, iż „*sama zwłoka w spełnieniu świadczenia nie daje podstaw do odstąpienia od umowy w świetle art. 491 § 1 kc, który warunkuje jego skuteczność od wyznaczenia drugiej stronie odpowiedniego, dodatkowego terminu*”.

Dobre obyczaje we wzajemnych relacjach Przedsiębiorcy i konsumentów wymagają, aby w omówionym przypadku zastosowanie znalazł przepis art. 491 §1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym, dopiero po upływie dodatkowego, wyznaczonego konsumentowi terminu do wykonania świadczenia pieniężnego, Przedsiębiorca winien mieć zapewnione prawo do odstąpienia od umowy i skreślenia dziecka z listy wychowanków.

Zdaniem Prezesa Urzędu zakwestionowane postanowienia § 8 wzorca *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.*, pomimo różnic w treści, są tożsame z cytowaną wyżej klauzulą niedozwoloną. Wywołują one tożsame skutki prawne co ww. postanowienie Rejestru, wiążąc prawo przedsiębiorcy do odstąpienia od umowy z niewykonaniem zobowiązania przez konsumenta, bez uprzedniego wyznaczenia konsumentowi dodatkowego terminu do jego wykonania.

Analiza porównawcza zakwestionowanego postanowienia wzorca umowy oraz cytowanego postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wskazuje, że kwestionowane postanowienie wyczerpuje przesłanki postanowień uznanych za niedozwolone. Zakwestionowany zapis umowy nie ma wprawdzie identycznego brzmienia, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia jego treści prowadzi do wniosku, że mieści się w hipotezach przytoczonych klauzul niedozwolonych.

Skutkuje to uznaniem, że uprawdopodobniona została bezprawność działania Przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowych praktyk niezbędne jest ponadto wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów dotyczyło tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować - potencjalnych klientów Przedsiębiorcy. Niezgodnym z prawem działaniem Przedsiębiorcy mogła bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszystkie osoby do których adresowana jest oferta przedsiębiorcy.

Prowadzący Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku w toku postępowania przekazali propozycje zmian kwestionowanych postanowień wzorca *Umowy Nr...../200... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku s.c.* poprzez opracowanie nowego wzorca umowy z którego osunięto zapis o powiększaniu chesnego, uiszczanego przez rodziców/opiekunów z opóźnieniem, o 1 zł za każdy dzień zwłoki wprowadzając jednocześnie postanowienie, który przewiduje, w przypadku nie wywiązywania się przez konsumenta z obowiązku terminowego uiszczania chesnego, możliwość rozwiązania przez Przedszkole umowy po uprzednim pisemnym ponagleniu rodziców/opiekunów do uregulowania opłat. Ww. Przedsiębiorcy zadeklarowali również zamiar aneksowania umów wykonywanych, a zawierających kwestionowane postanowienia.

W świetle powyższego, w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania- że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 powołanej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Okoliczności sprawy uprawdopodobniają stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, w których zamieszczone zostały klauzule wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Prowadzący Niepublicznym Przedszkolu „Morenowy Raj” w Gdańsku zobowiązali się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym powyżej naruszeniom poprzez aneksowanie umów wykonywanych i wprowadzenie w życie nowo opracowanego wzorca umowy

Zaproponowane przez Przedsiębiorcę zmiany kwestionowanych postanowień wzorca umowy uwzględniają, w ocenie Prezesa Urzędu, obowiązujące przepisy prawa.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek złożenia - w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji – informacji o realizacji przyjętego zobowiązania oraz dostarczenia dowodów na okoliczność zawarcia nowych umów według nowo opracowanego wzorca umowy załączonego do pisma z dnia 1 września 2008 r. oraz zakończenia procesu aneksowania umów zawartych według kwestionowanego wzorca w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Zastępca Dyrektora Delegatury w Gdańsku

Wojciech Wojtkowiak

Otrzymują:

Maria Wójcik - Plata i Eugeniusz Plata

Niepubliczne Przedszkole „Morenowy Raj” s.c.
ul. Maruszówny 17
80- 288 Gdańsk